

maakt (witte jassen, pels en voetenzak in de buitenpraktijk enz.), de premie voor verzekering voor burgerlijk rechtelijke aansprakelijkheid, en verder tot het bedrag van 600 mark (in Nederland f 100) de premiën voor levensverzekering, benevens die voor ziekte-, ouderdoms-, ongevallen-, invaliditeits-, pensioen-, weduwen- en weezen-verzekering. Kosten voor geneeskundige literatuur, voor reizen naar geneeskundige congressen en artsencursussen kunnen niet worden afgetrokken.

Over het geheel zijn deze bepalingen ruimer en billijker dan bij ons te lande.

CURSUSSEN VOOR GESLACHTSZIEKTEN. — De Duitsche rijkscommissie voor voortgezet geneeskundig onderwijs zal tezamen met de vereeniging tot bestrijding der geslachtsziekten, met steun van de geneeskundige afdeling van het Pruisische ministerie van binnenlandsche zaken en de Landesversicherungsanstalten in Maart kosteloze cursussen over de diagnostiek en de behandeling der geslachtsziekten doen houden, die ten hoogste 12 uren zullen duren, verdeeld over twee of drie Zondagen. Ook de reiskosten zullen aan de bezoekers worden vergoed (*Allg. med. Centralz.*).

ONDERRICHT VOOR JONGE OORLOGSARTSEN. — Het Georg Krankenhaus te Hamburg zal voor 30 uit den oorlog teruggekeerde jonge artsen de gelegenheid openen om als volontair-arts dienst te doen en tevens cursussen over alle vakken der practische geneeskunde te volgen. Zij zullen kost en inwoning vrij hebben. De *Münch. med. Wochenschr.* hoopt, dat dit voorbeeld door andere groote ziekenhuizen zal worden gevolgd.

OPENLIJK VERWEER. — De Duitsche „Aerztereinebund“ en het Leipziger Verband zijn in een openlijk verweerschrift, gericht tot den Raad van volksgemachtigden te Berlijn, opgekomen tegen het reeds herhaaldelijk vermelde besluit om voor de ziekteverzekering de inkomstengrens voor 5000 mark te stellen. Zij wijzen op de ontzettende benadeeling, waarmede de geneeskundige stand hierdoor wordt bedreigd, en keuren het krachtig af, dat een voorloopige regeering zulk een maatregel van blijvenden aard, die niet dringend noodig, maar integendeel gevaarlijk en schadelijk is, heeft durven nemen (*Münch. med. Wochenschr.*).

TEGEN DE STAATSGENEESKUNDE. — In den arbeidersraad te München werd voorgesteld, de geneeskundige hulp van alle standen tot een tak van staatsdienst te maken, opdat de rijken niet langer, in de praktijk zoowel als in de ziekenhuizen, zorgvuldiger zullen worden behandeld dan de armen, en de artsen niet langer belang hebben bij het ziek zijn van de menschen. Dr. SCHOLL wist deze beweringen zoodanig te weerleggen, dat de arbeidersraad met bijna algemeene stemmen het voorstel heeft verworpen (*Münch. med. Wochenschr.*).

PINKHOF.

INGEZONDEN.

ONZE MAATSCHAPPIJ.

I.

Het artikel van prof. PEKELHARING in het *Tijdschrift* van 4 Januari, waarin betoogd wordt, dat het noodzakelijk is, dat de Maatschappij t. b. d. Gen. gezuiverd wordt van alle vakactie, heeft, naar mijn ervaring, grooten indruk gemaakt op vele geneeskundigen; het vindt instemming niet alleen bij degenen, die niet rechtstreeks belanghebben bij het ziekenfondswezen, maar ook bij vele fondsgeneesheeren, die het betreuen, dat de andere functiën der Maatschappij niet meer tot hun recht komen en die een afkeer krijgen van het voortdurend gekrakeel tusschen groepen van geneeskundigen, wier belangen in meer of mindere mate uiteenloopen. Naar mijn meening is het echter zeer ongewenscht om den weg van prof. PEKELHARING in te slaan en kunnen de bezwaren daartegen nooit genoeg naar voren worden gebracht. Daarom is er naast de overtuigende betoogen van collega's SIKKEL en HEFTING nog wel plaats voor een paar opmerkingen mijnerzijds.

10. Het is niet billijk, wanneer prof. PEKELHARING de vakactie der Maatschappij stelt tegenover het vroegere „onbaatzuchtige” streven. Zeer zeker beoogt de vakactie verbetering van de positie der rechtstreeks belanghebbenden, maar eerst wanneer bij dat streven de billijkheid uit het oog wordt verloren, mag men het als „baatzuchtig” stellen tegenover „onbaatzuchtigheid”. Voor onze vakactie geldt echter nog iets anders. Zij dient tot afwering van een zeer dreigend gevaar, waardoor de geneeskundige stand gevaar liep van staatswege in afhankelijkten loondienst te worden gebracht van arbeidersorganisaties en patroons. Wij strijden niet alleen voor de belangen van de tegenwoordige belanghebbenden, maar voor de toekomst van den geneeskundigen stand. Daarmede dienen wij ook het „algemeen belang”, want dit is toch wel zeker, dat voor de goede geneeskundige verzorging van het Nederlandsche volk een onafhankelijke, welvarende geneeskundige stand een onmisbare voorwaarde is. Aan den plicht om op deze wijze door vakactie het algemeen belang te dienen kunnen mijns inziens de niet rechtstreeks belanghebbende geneeskundigen zich niet onttrekken. Men vergete toch niet, dat in vakactie steeds een groot gevaar schuilt voor de meer ideale overwegingen, en het is voor de eer en het aanzien van ons hoogstaand beroep noodzakelijk, dat wij steeds het juiste evenwicht tusschen eigenbelang en algemeen belang weten te bewaren. Daarvoor hebben de belanghebbenden de hulp, de voortdurende kritiek noodig van hun belangelooze collega's, waaronder juist degenen gevonden worden, wier woorden grooten indruk maken en op ons en op het groote publiek. Onttrekken zij zich en concentreert de vakactie zich in vakvereenigingen s. s., dan drijven zij ons in een richting, die gevaarlijk kan zijn voor de toekomst van onzen stand, in een richting, die prof. PEKELHARING en de zijnen zeker allerminst wenschelijk achten.

Onze vakactie moet blijven bij de Maatschappij van Geneeskunst en moet den voortdurenden veredelenden invloed blijven ondergaan van hen, die uitsluitend medewerken in het belang van de toekomst van onzen stand.

20. Het oogenblik voor de ontbinding van onze tegenwoordige vakorganisatie is wel zeer slecht gekozen. Wij staan aan den vooravond van de invoering van een ziekwet, waarbij de regeering, dank zij de eensgezinde samenwerking der geneeskundigen, rekening zal moeten houden met onze billijke eischen. Wij zouden onze machtspositie buitengewoon verzwakken, wanneer wij nu blijk gaven van zóó groote verdeeldheid, dat wij de organisatie daarom omverwierpen. Het zou den schijn geven — en dat is toch m. i. de bedoeling niet van prof. PEKELHARING, dat de meest gezaghebbenden onder ons de actie afkeuren om haar zoogenaamd baatzuchtige strekking. Men stelle dus alle pogingen tot reorganisatie in een dergelijke richting uit tot na de invoering der Ziekwet!

30. Veel van de rechtmatige bezwaren van prof. PEKELHARING tegen den tegenwoordigen gang van zaken zullen verdwijnen na de invoering van de Ziekwet. Het jarenlange wachten op die wet, na de krachtige mobilisatie in 1912, heeft ons min of meer gedemoraliseerd. Wij zijn vervallen in klein werk, in gekrakeel over betrekkelijk onbelangrijke zaken, en in een voortdurend gehaspel over bindende besluiten en veranderingen van het huishoudelijk reglement. Is de ziekwet eenmaal in werking, dan wordt alles geconsolideerd, en zal dat werk in handen komen van de deelnemers aan de ziekenfondsen. De nu aangenomen reorganisatie zal ook reeds veel doen tot vrijmaking van de afdeelsvergaderingen voor meer ideaal werk. Het pessimisme van prof. PEKELHARING is dan ook m. i. ongemotiveerd; nog een weinig geduld en men zal zien, dat betere toestanden geboren worden!

40. Prof. PEKELHARING is een „laudator temporis acti”, wat betreft de Maatschappij. Hij vergeet echter, dat het verleden, dat wel wat al te schoon schijnt in de herinnering, onherroepelijk voorbij is. Een „onbaatzuchtige” Maatschappij zal naast zich vinden één of twee vakvereenigingen s. s., waardoor de werkkring van de hervormde Maatschappij meer beperkt zal worden dan prof. PEKELHARING vermoedt. Het zal gevaarlijk zijn voor die Maatschappij om zich te bemoeien met sociale wetten, want aan die wetten zit meestal een vakbelang vast. De vakvereenigingen zullen zich dus zeker ook met die wetten inlaten, en haar leden zullen, als lid der Maatschappij,

zeker hun min of meer egoïstisch getint oordeel niet veranderen; De buitenstaanders zullen de Maatschappij zeker evenzeer als nu betichten van *baatzucht*, want zij weten immers, dat het grootste deel der leden der „onbaatzuchtige” Maatschappij vakverenigingsleden zijn? De Maatschappij zal dus wel, nolens volens, de sociale wetten moeten overlaten aan de vakverenigingen s.s.

En de collegialiteit? Stelt u voor het genoegelijk samenzijn in de afdeeliningsvergaderingen van trouwe paladijnen der vakactie met collega's, die gezondigd hebben tegen bindende besluiten van de vakvereniging, of onderkruipersdiensten verrichten! De zulken kunnen immers niet geweerd worden uit de Maatschappij, die zich niet inlaat met vakbelangen? Ook haar functie als regelaar en hoeder der geneeskundige gedragsleer zal zij moeten opgeven, want de gedragsleer hangt nauw samen met het vakverenigingsleven. Alleen het wetenschappelijk streven blijft over! Daarvoor alleen is echter m.i. geen Maatschappij noodig, en is zij zelfs niet het meest aangewezen orgaan.

Ik hoop te hebben duidelijk gemaakt, dat het plan van prof. PEKELHARING niet aanbevelenswaardig is!

Kampen, 26 Januari 1919.

Dr. J. D. C. KOCH.

II.

Er is rumor in casa in onze gezellige Maatschappij. De wijze, waarop de algemeene vergadering door HAMAKER, met een stortvloed van woorden overgoten, is medegesleept om het hoofdbestuursvorstel geen kans te geven, heeft kwaad bloed gezet. De bekende leuze: ideale- en vakbelangen zullen meer dan ooit tegenover elkaar geplaatst worden; de meening van zeer velen, dat beide begrippen elkaar aanvullen, wordt door SIKKEL reeds jaren lang voldoende aangetoond. Onze Maatschappij bepaalde reeds jaren, dat de vakbelangen binnen de Maatschappij zullen blijven; de Utrechtsche vergadering heeft slechts oud nieuws onderstreept.

Wil men nu het roer van het schip omgooien, de vakbelangen buiten de Maatschappij regelen, dan blijven van de ruim 3000 leden nauwelijks een 73 over. Beide groepen kunnen dan zonder belemmering hun belangen ontplooiën, maar met onzen geneeskundigen stand ziet het er dan bedenkelijk uit. Aan den eenen kant idealisten zonder invloed, en aan den anderen materialisten door hun broeders geschuwd. Een praktischen dictator hebben wij noodig om uit de „impasse” te geraken. Wij kennen hem allen; CH. BLES c. s. noemden hem bij name.

Middelburg, 27 Januari 1919.

J. C. BOLLE.

DE PATHOGENESE VAN DE MAAGZWEER.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van het artikel van DE LANGEN over de pathogenese van de maagzweer, van tropisch standpunt bekeken. Ook ik geloof, dat de invloed van den n. vagus van groote beteekenis is voor het ontstaan van de maagzweer; ja ik acht dien invloed zóó overwegend, dat er twijfel bij mij opkomt aan de diagnose „maagzweer”, wanneer de bradycardie ontbreekt. Een andere vraag is nu echter, hoe ontstaat die vagotonie? DE LANGEN meent, dat scheikundige en cytologische veranderingen van het bloed hierbij een rol spelen; ik vraag mij af, of prof. NOLEN geen gelijk had, toen hij de maagzweer meer of min in verband bracht met de schildklier. Die vraag kwam bij mij op, toen ik het voorrecht had, de voordracht bij te wonen, die prof. NOLEN eenige jaren geleden te zijnen huize hield, over een „proeve eener verklaring van de voorbeschiktheid van den man en van de vrouw voor bepaalde ziekten”. Mij viel toen op, dat *al* die ziekten, die volgens hem in verband gebracht moesten worden met de meer of mindere functie van de schildklier, waaronder toch ook wel de vetzucht en de kaalhoofdigheid gerekend mogen worden, door mij bij den *Javaan* niet werden waargenomen. Onder de ruim 70000 Javanen, die ik behandeld heb, kwam een maagzweer niet voor, ik zou zeggen, *omdat* onder